

ישא ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב-לבריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכי"ר

גליון מס' 482

ערש"ק פרשת "ראה", ל' אב תשע"ה

עוד לזוזושת!

דורשי רשומות מצאו רמז נחמד בשם פרשתינו הזמן בו אנו נמצאים, "ראה" ראשי תיבות ראה אלול הגיע, להודיענו, ולהזכירנו ולעוררנו שחודש גדול ונפלא לפנינו ושערי שמים פתוחים, לישראל קדושים, שעומדים ומפשפשים, רוחצים ונטהרים, בכדי להגיע זכים וטהורים ליום הדין! ומעשה היה בקבוצת חסידים שנסעו לרבם הקדוש והטהור ר' ישראל מרוז'ין. כל הדרך שחו בגדולתו, ובחוכמתו וכח ישועתו, אולם העגלון לא נע ולא זע, אינו מתפעל ואינו משתהה. החסידים שידעו רק מקצת "מעגלת החיים" שסוחר אחריו, הסבל שהיה מנת חלקו, ניסו לשכנעו שיאות להכנס אל הקודש פנימה ובודאי שקרובה ישועתו לבוא! הדרך שארכה והדיבורים הנלהבים שנבעו מלב אוהב פרצו אך סדק בליבו האטום, כשהפטיר לבסוף בלשונו "אם יסתדר לי אכנס", כאילו שעושה טובה לנוסעיו... הנסיעה חלפה לה והחסידים נכנסו ויצאו כולם מתלהבים. לשמחתם גם העגלון קפץ לבסוף על "העגלה" ופרק את סגור ליבו לפני רבם הנערץ. בדרך חזרה לאחר ששחו שעות מספר כל אחד על ההתעלות שחשו בקודש פנימה, ההשתוקקות לידבק בבורא יתברך והרצונות והתשוקות שעוררם הצדיק, ביקש העגלון את רשות הדיבור, "כמדומה לי שאני התחזקתי יותר מכולכם גם יחד!", פתח את נאומו חוצב הלהבות, "הרבי שאל לשלומי, וביקש לדעת את סדר יומי, מה אגיד לך רבי, אמרתי לו, ביום שאין לי נסיעה, מתפלל אני בנץ החמה, ולאחר מכן קורא את ספר התהילים, גורס זוהר, ולומד מעט משניות, אוכל מעט ונח ושב לבית המדרש ללמוד עין יעקב ולהתפלל מנחה וערבית!". "אולם ביום שיש לי נסיעה, אזי לוקח אני את התפילין עימי ובאמצע הנסיעה "חוטף" קריאת שמע, עמידה וחסל!", "ומדוע אינך מתפלל בנץ החמה במנין ורק לאחר מכן יוצא לדרךך?!", שאלו הרבי בפליאה, ועניתי לו קצר ולענין - "רבי, פרנסה מנין?!", חייך הרבי חיוך רחב וסיפר לי: מעשה ביהודי יקר שעבד שנים במדינה רחוקה, חסך מטבעות זהב כסף ונחושת לרוב, צררם בשלושה שקים ולאחר מספר שנים עשה את דרכו בחזרה לביתו ולמשפחתו, בהיותו בדרך, חנה לפני שבת בעירה יהודית, אולם ניקר בליבו חשש כבד היכן יטמין את אוצרו הטוב, לפתע עלה בליבו רעיון - רב העיירה, אפקיד אצלו את כל המעות! רץ לבית הרב וביקש מחילה אם יוכל להפקיד את כל הונו בידו! הרב הסכים בשמחה, והאורח שב לאכסניתי, אולם איך שנכנסה השבת הקדושה, החל ליבו לנקוף, הרי אינך מכיר את הרב כלל ועיקר ומעולם לא נפגשת עימו, הכיצד זה השכלת עשו, להפקיד את האוצר הגדול מבלי לתהות על קנקנו?! כל השבת עברה עליו עם "פרפרים" בבטן ובלב, בסעודות השבת כמעט ולא טעם מאומה, חיכה, ה' ירחם רק לרגע שיציצו בכוכבים, קטנים או גדולים. משאך ניתנה ה"אות" משמים על צאת השבת, פתח במרוצה, דפק על דלת הבית בחוזקה, שמא הרב מסתתר לו אי שם. הדלת נפתחה, והאורח דרש על אתר את כספו וזהבו הרב. הוגש לו שק ראשון ובו מטבעות זהב, למול עיניו המשתהות של הרב ספר אותם אחת אחת, ואכן לא חסר מאומה. הגיש הרב את השק השני עם מטבעות הכסף וגם כאן החלה ספירה מהירה שגילתה שלא חסרה פרוטה! הגיש הרב את שק הנחושת והחל הלה סופר במרץ! הרעים הרב עליו את קולו ושאג: "טיפש שכמותך, אם חפץ הייתי לרמותך, משל זהוב או הכסף הייתי נוטל! אולם משנוכחת לדעת שבכסף ובהוב לא חסר מאומה, עליך היה לדעת בבטחה שבודאי גם הנחושת אינה חסרה כלל ועיקר! פנה העגלון אל החסידים המשתהים לרגל הסיפור שסיפר רבם הנערץ לעגלון, וסיים את נאומו: "כאן פנה אלי הרב בליבו הרחום, דע לך, יהודי יקר, שה' יתברך מעריך בבוקר, ומחזיר לך את הנשמה, הגוף פועל בשלמות על כל אבריו וגידיו, זהוב והכסף נתונים לך במושלם, אם כן מה לך לרדוף אחר הנחושת והפרוטות, גם בזה לא יחסר ממך מאומה בעשותך רצון קונן, בתפילה במנין ובשיעור תורה קבוע מידי יום ביומו!". אחים יקרים, נפנים את המסר החשוב ונוכה להתחזק בעמוד התפילה והתורה בזמן המסוגל לתשובה וכפרה. חודש טוב ומבורך!

הכנה רבתית!

השבת זכינו לשתי קדושות. קדושת השבת וקדושת ראש חודש. זהו, חודש אלול הגיע. נגמרו המשחקים. צריכים הכנה רבתית ליום הדין הגדול והנורא בו יכתבו מאורעות כל השנה. גם מי שהיה רדום ורדוד במשך כל השנה, חייב כעת לאזור כגבר חלציו ולהכין את עצמו לראש השנה. מזל גדול יש לנו. אבינו שבשמים הוא מלך מוחל וסולח, חפץ הוא בתשובת בניו ומייחל הוא להתקרבות שלנו. אל לנו להיות שאננים, אל לנו לחשוב שיש עוד זמן. הזמן קצר והמלאכה מרובה. חייבים להרבות בתורה ובמצוות בימים הבאים עלינו לשלום ביתר שאת ויתר עוז. צריכים אנו להתחזק במידות טובות וביראת שמים טהורה כדי שנטה את הכף שלנו ושל כל העולם כולו לזכות. כולנו רוצים להכתב לשנה טובה יותר, שנה מוצלחת יותר. הדבר בידינו. הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. ככל שנרבה בזכויות, כך נטיב ב"ה את הכתיבה והחתימה לשנה שלמה! גם שם הפרשה מזהיר ומתריע, מזהיר ומכריז על אותו חודש קדוש אליו נכנסנו, חודש הרחמים והסליחות, שכן "ראה" ראשי תיבות ראה אלול הגיע! הקב"ה ישתבח שמו לעד בתחילת הפרשה מכריז ואומר: "ראה אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה. את הברכה אם תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום. והקללה אם לא תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום, ללכת אחרי אלקים אחרים אשר לא ידעתם". לכולנו יש בחירה לבחור בתורה ובמצוות, לדבוק בדרך החיים ולזכות לברכות עד בלי די, וההפך... נבחר בדרך המלך - מלכו של עולם ונוכה לטובה ולברכה, לישועה ולגאולה.

זמני כניסת השבת ויציאת השבת

ת"א	שבת	יציאת שבת	רבנו תם
19:04	20:04	20:37	
18:49	20:02	20:41	
18:56	20:04	20:41	
19:08	20:02	20:40	

הפטרה: א. השמים כסאי ס. עניה סוערה

מטעמים לשבת

דהיינו כמו שהוא נתן לך, כך אתה צריך ליתן בעיני יפה.

(תורת הפרשה)

"כי יסיתך" (ג, יז)

כתב האבני אזל: מאמר מענין מצינו בירושלמי (סנהדרין פ"ז) האומר: "מסית אומר בלשון הקודש ומדיח אומר בלשון הדיוט". יש כאלה שמבקשים להדיח את בני הנעורים שלנו מדרך היהדות על ידי לשון הקודש. מקנאים הם לכבודה של לשון הקודש ושואפים להפיצה בקרב הנוער, ודוקא בלשון זו לוכדים הם נפשות מישראל ומנתקים אותן מדרך התורה. מאידך יש כאלה המבקשים להדיח בנינו לעבודה זרה של כפירה ופריקת עול על ידי קנאה לכבודה של השפה היהודית, זו לשון ההדיוט המדוברת בפי המוני יהודי הגולה. מכל מקום מסיתים ומדיחים הם, גם בעשותם זאת בלשון הקודש וגם בעשותם זאת בלשון הדיוט, ויש להיזהר מפניהם. ברם, לפי הדין מסוכן המסית יותר מן המדיח, אומנם דוקא משום שהוא משתמש בקדושה ומטיף את כפירתו בלשון הקודש...

(מעינה של תורה)

המצוות, ואין סוטים ימינה ושמאלה. אבל דרכי הקללה מרובים עד מאוד. משל למה הדבר דומה? ללוח קליעה למטרה. היריה הקולעת, אחת דרכה. ואילו השגויות, לאין סוף! וזהו שנאמר: "וללכת אחרי אלקים - הטובה, האחת, "ללכת אחרי אלקים אחרים", כה רבים!

(מעין השבוע)

"איש כמותנת ידו כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך" (טז, יז)

כתב בפתוחי חותם: אפשר לרמוז כפי מה שאמרו רבותינו (אבות ג, ז): "תן לו משלו שאתה ושלך שלו", והיינו שבא משה רבינו כאן להזהיר את ישראל ואמר להם, אל ירע בעיניכם במתנות עניים, שהרי הקדוש ברוך הוא נתן לכם מה לתת, והוא ציוה לכם ליתן לעניים, נמצא שמשלו אתם נותנים. וזהו שאמר הכתוב: "איש כמתנת ידו", וזו המתנה שאתה נותן אל ירע בעיניך, שהרי לא נתת משלך כלום, אלא "כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך". או אפשר לומר שבא לרמוז שצריך לתת בעין יפה כשם שנתן הקדוש ברוך הוא בעין יפה. וזהו שאמר הכתוב: "איש כמתנת ידו", ובלבד שתהיה "כברכת ה' אלקיך",

"את הברכה אשר תשמעו" (יא, כז)

בתחילת פרשת בחוקותי תולה הכתוב את הברכות בכך שנהיה עמלים בתורה, ואילו כאן תולה הכתוב את הברכות בקיום המצוות. והאמת, שהאחד תלוי בשני, וכמו שכתב שם רש"י: "אם לא למד, כיצד ידע מה לעשות". הרי שעמל התורה וידיעתה הם התנאי לקיום המצוות. וזהו שכתב בעל הטורים: "את הברכה אשר תשמעו", סופי תיבות תורה. שבזכות התורה נוכל לקיים המצוות ולזכות בכל הברכות! והתורה היא הערובה לביטול יצר הרע, כמו שאמר הבורא: "בראתי יצר הרע - בראתי לו תורה תבלין", ואזי יכול הוא לקיים המצוות באין מפריע. ועל כן תיקנו אנשי כנסת הגדולה בתפילה: "השיבנו אבינו לתורתך" - ובכך "וקרבנו מלכנו לעבודתך".

(מעין השבוע)

"והקללה אם לא תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם, וסרתם מן הדרך" (יא, כח)

רבינו יצחק עראמה זצ"ל כתב, שדרך הברכה אחת היא ותו לא: אם שומרים את

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

אך לשווא, את העני לא מצאו. עתה הרב לרחובה של עיר הלך וחפשו, שאל את כל מי שפגש שמא ראה את העני. אולם כל מאמציו לא נשאו פרי. היה ר' מאיר שריו בצערן חודשים רבים, מתיסר במוסר כליות, למה לא התאזר בסבלנות מספקת, ושמא העליבו שלא כדין. לתקופת השנה חזר אותו עני למיניץ אל בית הרב, ונתקבל על ידו בתרועת גיל, כמוצא שלל רב. ביקש הרב את סליחתו ופייסו בכל מיני פיוסין. הלה אשר התקרית מלפני שנה פרחא מזכרונו, השתומם לראות את הרב מתמוגג בשידולים ופיוסין. כמוכן מחל לו על אתר, וקיבל פיצוי על כך ביד רחבה. מני אז היה מנהגו לבוא בכל שנה למיניץ ולהתאכסן בבית הרב מספר שבועות, כשכל מחסורו על בעל הבית, ובנוסף לכך זכה ממנו לכבוד מיוחד במינו...

פעם ביקר אצל רבי יוסף דוב סולובייצ'יק גאב"ד בריסק בעל "בית הלוי", רבה דברלין רבי עזריאל ד"ר הילדסהיימר, והפליגו שניהם שעה ארוכה בשיח של תורה. בתוך הדברים הקשה ר' עזריאל קושיה בדברי הר"ן במסכת נדרים. ר' יוסף דוב העיר שהקושיה כבר מוכרת לו. אחרי זמן עלה במחשבתו, שמא יש בהערה זו משום פגיעה בכבודו של ר' עזריאל, והיה מצטער מאוד שמא נכשל בלשונו. לא נתקררה דעתו של ר' יוסף דוב, עד שכתב לו אגרת, בה מבקש ממנו סליחה על "אשר בעת שהתחיל להציע את הקושיה, נזרקה מפי שלא במתכון חלילה, כי כבר שמעתי הקושיה. ובאמת שעברתי בזה על מידת המוסר ודרך ארץ, והנני מבקש מכת"י מחילה על זה, ומחכה אנכי על מכתב כת"ר הרם בהקדם".

(זההרו בכבוד חבריכם)

מעשה באדם אחד שנדחף לתוך ביתו של ר' יחיאל מאיר ליפשיץ זצ"ל הרבי מגוסטיניץ. אחד מבני הבית סטר על לחיו על אשר נדחף שלא ברשות לתוך החדר. התחיל האיש צועק. שמע הרבי ופתח את הדלת לראות מה קרה. סיפר לו האיש את המעשה. למחרת שלח הרבי את משמשו להודיע שכל בני העיר יתקבצו בבית הכנסת הגדול, ואותו סוטר היה מוכרח לקבל נזיפה לעיני כל הקהל, ולבקש מחילה מאותו אדם. פעם הכריז בעשרת ימי תשובה לפני הציבור: מצוה גדולה היא שידע כל יהודי את דברי רבותינו בעלי התוספות על הכתוב: "אם חבול תחבול שלמת רעך, עד בא השמש תשיבנו לו... והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני" (שמות כב). וכתבו התוספות: אע"פ שבדין בא המשכון אליך, כי אם יצעק אלי, המידה מחייבת שאשמע צעקתו לפי שחנון אני ואיני יכול לראות בעונו. הפטיר הרב: משמע שאין הקב"ה יכול לשמוע כשיהודי צועק, ואפילו כשהצועק אינו צודק, כמו בענין המשכון, הקב"ה תמיד לצידו! בצוואתו לבניו כתב הרב: "אבקש מכם מחילה אולי בהווסרי אתכם בתוכחת מוסר, יצאתי מגדר הדרוש, וגם אני מוחל לכם המחילה שלמה".

פעם נכנס לבית רבי מאיר ליהמן גאב"ד מיניץ, עני טרדן גדול ובעל תביעות רבות. העניק לו הרב כדרכו נדבה הגונה למעלה מכפי יכולתו. אך הלה לא הסתפק בזה ודרש עוד ועוד. כאן פקעה סבלנותו של הרב, עד שדרש ממנו לעזוב אותו לנפשו. יצא הטרדן את הבית. עכבר כמה רגעים התחיל מצפוניו של ר' מאיר לייסרו, שמא לא נהג כשורה עם העני, אולי דיברה מצוקתו מתוך גרונו, וצרותיו אילצוהו לדרוש בתקיפות ובחוסר נימוס. מיד שיגר את תלמידיו ובני ביתו שיחפשוהו ויחזירוהו אליו.

והייתם לי סגולה

מלחמה - סגולה להנצל מהמלחמה לומר מזמור פ"ג בתהילים "שיר מזמור לאסף אלוקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל" וגו', בעת פתיחת ההיכל בימי שני וחמישי. וכן לומר בכל יום "אבינו מלכנו" לאחר החזרה של תפילת שמונה עשרה של שחרית ומנחה.

(סגולות רבותינו)

מדברי ראש הישיבה הרה"ג ר' יוסף מוזרבי שליט"א

זינוך הבנים

האם יאמרו אחר כך קדיש?

חכמינו ז"ל מספרים: מעשה ברבי עקיבא שראה אדם אחד שהיה שחור כפחם, והיה טעון על ראשו מטען עשרה בני אדם והיה רץ כמרוצת הסוס, גזר עליו רבי עקיבא והעמידו, ואמר לו: למה אתה עושה עבודה קשה כזאת? אמר לו: בבקשה ממך אל תעכבני שמא ירגזו עלי אותם הממונים עלי. אמר לו רבי עקיבא: מה מעשיך? אמר לו אותו האיש: מת אני, ובכל יום ויום שולחים אותי לחטוב עצים ושורפים אותי בהם. אמר לו רבי עקיבא: בני, מה היתה מלאכתך בעולם שבאת ממנו? אמר לו: גבאי המס הייתי, והייתי נושא פנים לעשירים והורג עניים. אמר לו רבי עקיבא: כלום שמעת מן הממונים עליך אם יש לך תקנה? אמר לו: בבקשה ממך אל תעכבני שמא ירגזו עלי בעלי פורענות, שאין לי תקנה, אלא שמעתי מהם דבר שאינו יכול להיות שאילו היה לי בן שהוא עומד בקהל ואומר: "ברכו את ה' המבורך", ועונים אחריו: "יהא שמיה רבא מברך" - מיד מתירים אותי מן הפורענות, אך אני לא הנחתי בן בעולם, אלא שעזבתי את אשתי מעוברת ואיני יודע אם ילדה זכר, ואף אם ילדה זכר - מי ילמדו, שהרי אין לי אהוב וידיד בעולם. באותה שעה קיבל עליו רבי עקיבא לילך ולחפש אם הוליד בן כדי שילמדו תורה ויעמידו לפני הציבור, אמר לו רבי עקיבא: מה שמך? אמר לו: עקיבא, ושם אשתך? - שושבינא, ושם עירך? - לודקיא. הלך ולמדו לומר קדיש ושוב למדו תורה עד שנעשה מלמד תורה ובא הנפטר בחלום לבוש לבן ושמח ואמר לרבי עקיבא תנוח דעתך כשם שהנחת את דעתי שבשעה שאמר בני קדיש פקעו לי את הדין וכשלמד תורה הכניסוני לגן עדן ועתה שמלמד תורה מעלים אותי מדרגה לדרגה.

הלב שותת דם בראותי לא אחד ולא שניים ששוכחים את האבא והאמא... ופעם ניגש אלי אדם שאביו הוריש לו למעלה ממליון דולר! (בדוק), ואמר לי שטרוד בעסקיו ורצונו להשכיר אברך שיאמר קדיש וכמה נתן לשנה? חמישים ש"ח. בושה וכלימה, לא על הבן אלא על האבא שזו הסחורה שהשאיר. אנא נחוס על נפשינו ונחנך את בנינו לתורה ולמצוות כדי שיגנו עלינו בזה ובבא ואשרי הזוכה.

שלום בית

הורים יקרים! אנא!...

הניסיון הוכיח שהרבה הפרעות בחיי המשפחה השלווים, נגרמו עקב התערבותם של ההורים בחיי ילדיהם, ועל זה כבר התריע ה"חזון איש" זצ"ל ואמר אודות מקרים מסוימים: "האבות והאמהות הם שגורמים את כל הצרות". ההורים אינם רוצים להתרגל למצב החדש, שבנם או ביתם שוב אינם נתונים תחת השגחתם. הם שואפים להמשיך לפקח עליהם, כדרך שנהגו בעודם ברשותם. הורים בדרך כלל אינם מוכנים לראות את החסרונות של בנם או ביתם. תמיד יטילו את האשמה על הצד השני, וזה עלול להביא לידי מחלוקת קשה ביותר, ולתוצאות עגומות מאוד. מספרים על הורים שהשיאו את בתם. לימים, כששאלו את ההורים על אודות ביתם, השיבו: ביתנו מאושרת מאוד, היא מצאה לה בעל - ממש פנינה יקרה, הוא משגיח עליה בשבע עיניים, אינו מניח לה להשכים קום בבוקר, ואפילו מגיש לה ספל קפה אל המיטה. כעבור זמן השיאו אותם הורים בן. שוב נשאלו אודות אושרו של בנם, והם השיבו: בננו, למרבה הצער, לא הצליח כלל ועיקר. אשתו עצלנית מאוד, מאחרת לקום בבוקר, ואפילו ספל קפה עליו להגיש לה אל המיטה... הורים הרוצים באושר ילדיהם, ישיגו זאת רק על ידי שיקפידו לא להתערב בחייהם כהוא-זה. אין לבקר אצלם לעתים קרובות יותר מדי, וכל ביקור אל ימשך שעה ארוכה מדי. רצוי להודיע מראש על כל ביקור, ולא להופיע פתאום כאורח בלתי קרוא. כאשר הנסיבות דורשות התערבות בחיי הבן או הבת, יעשה הדבר לא על ידי ההורים, אלא על ידי זרים שאין להם שייכות ישירה למשפחה, אנשים המבינים ויודעים לפעול ולהשיג תוצאות טובות בהתערבותם.

יודע אני ממקרים (לא מעט) שזוגות התגרשו ונשארו אומללים עד היום מחמת שנתנו להורים... צריך לכבד את ההורים, להכיר טובה, להוקיר את מעשיהם, אך את הבית לבנות יחד. והדברים ידועים ומופיעים בספרים לרוב, ומי שלא יודע להסתדר... ירוץ לרב פן...

אמרי שפר

רה"ק רבי יוזל מנובהרדוק אומר: אדם צריך לתת כל ימי "המחר" בשביל "היום" כדי שלא יצטרך ליתן כל ימי ההיום - עבור מחר אחד.

רה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק אומר: כגודל מעלת נשמתו של האדם, כן גודל הקליפות החיצוניות המקיפות אותו. משל למה הדבר דומה: לאבן יקרה, למרגלית, ככל שיקרה האבן, כן תגדל המסגרת ובית האבן בה היא שוכנת.

מאמר חכם: שלמות הפעולה מורה על שלמות הפועל.

רה"ק רבי שלמה אלעמי אומר: הזוכר מומי בני אדם, הוא עצמו בעל המומים. והרואה מומי עצמו, לא יראה מומי זולתו. (פתגמים נבחרים)

עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמּוֹשְׁלִים - מוֹשֵׁל וְנִמְשָׁל

אל החיים הפשוטים של בני האיכרים, אל הביקתה הצרה והמלוכלכת של בעלה, אל המאכלים הגסים ואל הבגדים העבים והכבדים, עד שלא העיקו עוד על גופה. אחר שנים אחדות כבר אי אפשר היה להכיר בה את בת המלך מלפנים. כל מי שראה אותה, סבור היה כי לפניו בת איכרים מבטן ומלידה. לאותה בת מלכים משולה הנפש אשר באדם. אף היא מהיכל נשגב ירדה אלינו - חלק אלו-ק ממעל. שם במקור מחצבתה אמונה היתה בכל דבר מרומם ועל כל דבר נאצל. ברם אם בא אדם בסוד הרעים, ריקים ופוחזים, וראה בחייהם, חיים כבדי עון וחטא, דומה עליו העבירה הראשונה שהוא נכשל בה כאילו נכרות נכרת אבר מאבריו - שהרי יד זו, שעשתה את מעשה החטא, נוח לה שתקצץ. מתיסרת הנשמה ומתענה בעינוים קשים, כי הלא בת מלכים היא ואינה סובלת מאכלים גסים, בית דירה מזוהם ובגדים צואים. אבל במשך הזמן מתרגל האדם לסביבתו, וחברת האנשים המופקרים והקלים אינה מכבידה עליו עוד, הוא אף נעשה כאחד מהם, וכבר אין להכיר בנשמתו, אם בת מלכים היא, נצר משורש עליון, או כאחת השפחות הנקלות היא, בת עבדים מבטן ומלידה. (משלי החפץ חיים)

חייב אדם להזהר במאוד מאוד שלא להתרועע עם אנשים מופקרים ועוברי עברה ושלא לבוא ביניהם, כי עלולים הם להסיר, חס ושלום, את לבו מדרכי ה' ולהדיחו מדרך התורה, עד שיהיה כאחד מהם. אומנם בתחילה לא ירצה אפילו לשמוע שכדבר הזה עלול לקרות לו. כלום אפשר, שהוא, יהודי כשר ותם המקיים מצוה קלה כבחמורה, יסור מן הדרך הישרה?, לא ולא! כדבר הזה לא יארע לו! והריהו מוסיף להתרועע עם הקלים המופקרים. משל למה הדבר דומה? לבת של מלך שנלקחה בשבי והוכרחה להנשא לבן איכרים נקלה וגם מן הפשוטים שבפשוטים. בימים הראשונים היתה קירבתו של בעלה האיכר גורמת לה עינויי נפש קשים ביותר. היא, הבת הענוגה והמעונגה, שהיתה למודה כל ימיה ללבוש מחלצות וכלי שיראין, לדור בהיכלי עונג ופאר ולאכול מעדנים - היא לא יכולה היתה בשום פנים להתרגל לביקתת האיכרים הרעועה והמזוהמת, לא יכלה להעלות עליה את המלבושים הגסים הפשוטים שנתן לה בעלה, וכן לא הסכינה לאכול את פת הקיבר ואת שאר המאכלים הגסים שאכל בעלה. ישבה ובכתה וקוננה על מר גורלה, באומרה, כי טוב לה מותה מחיים אשר כאלה. אולם במרוצת הימים הלכה ונתרגלה לחייה החדשים. עם כל יום שעבר נתרגלה יותר ויותר

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

✓ פיוט "אליך ה' נשאתי עיני" שאומרים בסוף הסליחות אינו סתם פיוט בעלמא, אלא יש צורך באמירתו כשאר הסליחות, וכן כל הוידוים ודברי הסליחות המיוסדים על סדר א"ב כולם נתקנו לצורך. ויש אומרים שאם בשעה שאומר "וגם את דמתי שימה בנאדך" שמוזכר בפיוט "אליך ה' נשאתי עיני" אינו בוכה, לא יאמר אותו כיון שנקרא דובר שקרים. והעיקר הוא לומר את הסליחות כהוגן בשפל קול ובתחינו, ולהבין מה שמוציא מפיו, ועפעפיו יזלו מי המרים על אשר חטא, ויראה עצמו שהוא מזומן לדין לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה היודע מחשבותיו ומרמותיו - אז יכנע לבבו הערל ושב ורפא לו.

✓ נוהגים לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה, ויש נוהגים לעשות ארבעים יום קודם ראש השנה וארבעים יום קודם יום הכפורים, כיון שנאמר בזוהר הקדוש שמי שנתחייב נזיפה או נידוי בבית דין של מעלה, ישרא בנידויו ארבעים יום ואינה נשמעת תפילתו, ולכן נוהגים לעשות התרה בזמנים הנ"ל. ולכתחילה משתדלים שיהיו עשרה מתירים, מפני שחוששים שאולי יש אחד שנדר בחלום או שנידוהו בחלום וצריך עשרה, ואם אין עשרה - עושים בשלושה.

✓ משנכנס חודש אלול כשכותב אדם אגרת לחבירו, צריך לרמוז בהתחלתו שמבקש עליו - "לשנה טובה תכתב ותחתם".

✓ מנהג חסידות להחמיר לבדוק בחודש אלול את התפילין, אבל אין זה חיוב מעיקר ההלכה, ובמזוזות - מעיקר ההלכה חייב לבדוק פעם אחת בכל שלש שנים ומחצה, ומנהג חסידות להחמיר לבדוק באלול מידי שנה בשנה.

✓ מותר ומצוה לעשות נישואים בכל ימי חודש אלול, ואין בזה כל חשש לא מצד ההלכה ולא מצד מנהג, וכן המנהג פשוט בכל תפוצות ישראל, והמחמיר בזה אינו אלא מן המתמיהים.

(הבית היהודי)

בכל עשרת ימי תשובה, ואם הולכים לישון אחר חצות לילה, נכון שיאמרו קצת סליחות לפני שישנו לאחר עריכת סדר "תיקון חצות".

✓ פקידים ופועלים שכירים ומלמדי תינוקות שאינם רגילים להשכים לקום בעוד לילה, ואם ישכימו לסליחות קיים חשש שלא יוכלו לעשות מלאכתם באמונה, רשאים להמנע מלקום יום יום, וישכימו לפרקים בשני וחמישי ובעשרת ימי תשובה.

✓ אין היחיד יכול לומר שלש עשרה מדות של פסוק ויעבור בדרך תפילה ובקשת רחמים, מפני שנחשב כדבר שבקדושה, ואין לומר הדבר פחות מעשרה, אבל אם רוצה לאומרם דרך קריאה בעלמא בטעמי המקרא - רשאי, ואין צריך היחיד לסיים ונקח לא ינקה עד סוף הפסוק, אלא די לומר עד נקח, ומותר ליחיד לומר "אל מלך יושב על כסא רחמים" אף על פי שאומר בו "זכור לנו היום ברית שלש עשרה".

✓ הסליחות שנתקנו בלשון ארמית (תרגום), כגון "רחמנא", "מחי ומסי", "דעני לעניי עניני", אין ליחיד לאומרם, מפני שאין מלאכי השרת מכירים בלשון ארמי, ולכן כשעדין לא באו עשרה להשלים מנין ידלג השליח צבור "רחמנא" ושאר סליחות הנ"ל, וכשיבואו עשרה יחזרו ויאמרום בעשרה.

✓ אף על פי שאין לומר סליחות ושלש עשרה מדות בשעות שלפני חצות הלילה - מותר לשמוע אז מהרדיו סליחות ושלש עשרה מדות, בכדי להתלמד ולהתרגל בנגינות הפיוטים והתחינות.

✓ הקמים באשמורת לומר סליחות, יברכו כל ברכות השחר עם ברכות התורה, ורק לאחר מכן יאמרו הסליחות הכוללות מזמורים ופסוקים, מפני שיש אומרים שאין לומר שום פסוק אפילו דרך בקשה ותחנונים לפני ברכות התורה - ונכון לחוש לסברתם.

✓ מראש חודש אלול עד אחר יום הכפורים הם ימי רצון, ואף שבכל השנה הקב"ה מקבל תשובה מן השבים אליו בלב שלם, מכל מקום ימים אלו מובחרים יותר ומזומנים לתשובה להיותם ימי רחמים וימי רצון, כי בראש חודש אלול, עלה משה רבינו אל הר סיני לקבל לוחות שניות, ונשתהה שם ארבעים יום, וירד בעשרה בתשרי שהיה אז גמר כפרה, ומאז הוקדשו ימים אלו לימי רצון ויום עשירי בתשרי ליום הכפורים! וכיון שהם ימי תשובה לכן נוהגים לקום באשמורת הבוקר לומר סליחות ותחנונים מיום ראש חודש אלול עד יום הכפורים. וביום ראש חודש עצמו אין אומרים סליחות ותחנונים.

✓ צריך לומר את הסליחות והתחנונים בנחת ובמתינות ובכונה, ואסור להזכיר י"ג מדות שלא בכונה, ומה שנהגו לומר עננו אבינו וכו', עשה למען שמך וכו' במהירות - יש לבטל מנהגם.

✓ הזמן הראוי ביותר לאמירת סליחות בימים אלה - מחצות הלילה ואילך, שאז הוא עת רצון והתעוררות מדות הרחמים, וזמן חצות הלילה הוא שתיים עשרה שעות לאחר חצות היום כשהחמה בראש כל אדם, דהיינו - בסוף שש שעות זמניות מזריחת החמה עד שקיעתה, ומ"מ קהל ועדה שאין באפשרותם להשכים לסליחות בעוד לילה, יכולים לומר סליחות בשעות הבוקר המוקדמות, או אפילו לפני תפילת מנחה. ויחיד שנמצא בבית כנסת שנוהגים שם לומר סליחות לפני חצות הלילה, ישב בדד וידום ולא יענה עמהם י"ג מדות וכו'.

✓ תלמידי חכמים ובחורי ישיבה שאי אפשר להם לקום יום יום באשמורת לסליחות - שדרכם לעסוק בתורה בתחילת הלילה, ואם ישכימו קום לסליחות יתבטלו מלימודם ביום, ישתדלו על כל פנים לקום בעת לילית, כגון בשני ובחמישי להשתתף עם הצבור באמירת הסליחות. וכן ישתדלו לקום